

NR 9 | 2024

RAPPORT

DET KOSTAR PÅ ATT DÖ

En översyn av begravningar i Sverige

MARIA ARKEBY

tankesmedjan
TIDEN

ISBN: 978-91-89117-71-6
© Tankesmedjan Tiden 2024
Författare: Maria Arkeby
Foto: Istockphoto
Grafisk form: Johan Resele

DET KOSTAR PÅ ATT DÖ

En översyn av begravningar i Sverige

MARIA ARKEBY

INNEHÅLL

Inledning	7
Bakgrund	8
Kostnader	9
Tillsyn	17
Den etiska, mänskliga sidan av saken	20
Sammanfattning och slutsats	22

INLEDNING

Om det är något vi kan vara säkra på i livet så är det att det en gång kommer att ta slut. Det innebär att de allra flesta ska föras till det som brukar kallas den sista vilan. Begravningar berör således oss alla. Men det kostar på att dö. Många, många miljarder varje år. Det visar den här rapporten som går igenom siffrorna; hur mycket vi betalar i begravningsavgift, vad den går till och vad som sedan tillkommer i kostnad för dödsboet i samband med begravningen.

Det fick mig att undra om vi använder begravningsavgiften på ett bra sätt, om begravningsverksamheten är rätt organiserad och om det är rimligt att kostnadsbilden för begravningar ser ut som den gör. Är vi, så att säga, lika inför döden? Min slutsats blir; nej, långt ifrån.

I Sverige i dag oroar sig människor för om de har tillräckligt mycket pengar kvar till sin egen begravning. Det handlar trots allt om en ansenlig summa pengar som det kostar att dö, rent krasst. Kanske bor man i hyresrätt och har levt på låg pension under många år. Kanske har man varit sjuk under lång tid och därmed förlorat inkomst. För andra, mer välbeställda är det en icke-fråga. Då inställer sig frågan vad kan vi göra åt den orättvisan som samhälle, när det gäller såväl kostnader som ansvar för och tillsyn av begravningsverksamheten?

En annan sida av ämnet begravningar är vad det är rimligt att förvänta sig, eller kräva av anhöriga i den ofta djupa sorg som de befinner sig i. Den här rapporten resonerar i slutet även kring detta och den djungel av beslut anhöriga förväntas fatta. Slutsatsen blir att mycket kan göras för att underlätta för oss alla. För det kostar på att dö. Alldeles, alldeles för mycket.

BAKGRUND

I Sverige avlider cirka 95 000 människor varje år och om det finns kvarlevor, det vill säga om man inte exempelvis förolyckats till sjöss, ska man föras till sin sista vila på en av samhället avsedd plats. Detta regleras av begravningslagen (1990:1144). Den omfattar när senast en gravsättning måste ske, vad som täcks av begravningsavgiften, gravrätten och hur stoft efter en avliden människa ska hanteras. I Sverige finns över 3 000 allmänna begravningsplatser runt om i landet. Vi kan antingen begravas i egen grav, i en minneslund eller på andra områden eller utrymmen som är behörigen anordnade för förvaring av avlidnas stoft eller aska och som har tagits i anspråk för detta ändamål såsom kolumbarier eller urnmurar. Möjlighet finns också att ansöka om spridning av askan över platser där allmänheten inte vistas. Beviljandet av detta är restriktivt då man från samhällets sida dels vill säkerställa att stoftet hanteras på ett pietetsfullt sätt, dels vill undvika att inofficiella begravningsplatser etableras.

Svenska kyrkan ansvarar för begravningsverksamheten som täcks av begravningsavgiften, förutom i Stockholm och Tranås där respektive kommun är ansvarig.

KOSTNADER

Det finns ett antal delar som avgör den totala kostnaden för en begravning, det vill säga både det som täcks av begravningsavgiften och det som betalas av dödsboet. Dessa är:

- begravningsavgiften
- begravningsceremonin med "tillval"
- bouppteckning och eventuell gravsten.

Begravningsavgift

I Sverige betalar alla som är folkbokförda i landet och har en beskattningsbar inkomst det som kallas begravningsavgift. Avgiften baseras på inkomsten och betalas i samband med inkomstskatten. Den som har begravningsansvaret i ett område kallas för huvudman. I Sverige är det församlingar inom Svenska kyrkan som har det ansvaret, utom i Stockholm och Tranås där kommunen har uppdraget. Kammarkollegiet har i uppdrag att bestämma procentsatsen för begravningsavgiften som finansierar Svenska kyrkans begravningsverksamhet.

Avgiftssatsen grundar sig på information från dels huvudmännen inom Svenska kyrkan om beräknade kostnader för kommande års begravningsverksamhet, dels från Skatteverket och deras beräkning av kommande års totala förvärvsinkomster. De bestämmer även storleken på ersättningsbeloppet som ska betalas från en församling till en annan vid begravning på annan ort än folkbokföringsorten. Det gäller även vid begravning på en plats som inte sköts av en församling inom Svenska kyrkan. Med andra ord, Svenska kyrkan talar om hur mycket pengar de vill ha och Kammarkollegiet avgör om de tycker att det är rimligt. Däremellan har ett kontrakterat, oberoende begravningsombud ett ord med i laget. Men mer om det senare.

Särredovisning

Begravningsavgiften ska användas enbart för att täcka sådana kostnader som huvudmannen har för att sköta begravningsverksamheten och ska således inte täcka andra kostnader som Svenska kyrkan har för sin kyrkliga verksamhet. Av denna anledning är det nödvändigt att Svenska kyrkans intäkter och kostnader för begravningsverksamheten och för övrig kyrklig verksamhet särredovisas för att det ska vara möjligt att fastställa en korrekt avgiftssats för begravningsverksamheten.

Vad används den till?

Begravningsavgiften går till att erbjuda allmänna begravningsplatser för alla som bor i Sverige. Den är inte kopplad till den egna begravningen. Begravningsavgiften får användas till:

- lokal för förvaring och visning av den avlidne
- kremering
- transport till gravsättning (det gäller transporter från det att huvudmannen tagit över ansvaret för stoftet och till dess att gravsättning har skett) gravsättning
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler
- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under 25 år.

Exempel på transporter som betalas genom begravningsavgiften inom respektive begravningshuvudmans ansvarsområde:

- kista eller urna från bisättningslokal till ceremonilokal
- kista från ceremonilokal till krematorium
- kista eller urna från ceremonilokal till begravningsplats
- urna från krematorium till gravsättning
- bärare om det inte sker i samband med ceremonin.

De pengar som kommer in via begravningsavgiften får också användas till att förvalta begravningsplatser. Begravningsplatser är till exempel kyrkogårdar eller andra gravområden, minneslundar, kolumbarier eller urnmurar.

Huvudmännen ska erbjuda allmänna begravningsplatser med ett tillräckligt antal gravplatser och andra vanliga gravanläggningar. De ska också erbjuda särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund.

Hur stor är begravningsavgiften?

Begravningsavgift

Kommun*	Avgiftssats i kronor för inkomstår 2024	Avgiftssats i kronor för inkomstår 2023	Avgiftssats i kronor för inkomstår 2022
Stockholm	0,065	0,065	0,065
Tranås	0,26	0,25	0,14
Övriga kommuner	0,277	0,258	0,261

Vad innebär det i reda pengar?

För Svenska kyrkan innebär det 2024 drygt 6,3 miljarder kronor, vilket är en ökning med 48 procent sedan 2017. Kostnadsökning nedan med begravningsavgiften inom parentes.

2024:	6 361 683 000 kr	(0,277)
2023:	5 603 072 000 kr	(0,258)
2022:	5 395 869 000 kr	(0,261)
2021:	4 969 545 000 kr	(0,253)
2020:	4 896 348 000 kr	(0,250)
2019:	4 808 384 000 kr	(0,253)
2018:	4 405 518 000 kr	(0,242)
2017:	4 272 533 000 kr	(0,246)

Tittar vi på hela riket, inklusive Stockholm och Tranås, var siffran för 2021 följande enligt Statistiska centralbyrån:
(Total och avgift per inkomsttagare:)

2021:	5 366 000 000 kr	698 kr
-------	------------------	--------

I Stockholm är begravningsavgiften betydligt lägre, vilket har flera orsaker. Bland annat stordriftsfördelar och skatteunderlag, enligt personer jag varit i kontakt med på Kyrkogårdsförvaltningen i Stockholm, på Sveriges Begrav-

ningsbyråers förbund och på Svenska kyrkan. Men det finns också en skarp kritik som riktas mot hur hela huvudmannasystemet är organiserat och finansierat. En person jag pratar med går så långt som att hävda att systemet är genomruttet och ineffektivt och pekar på Stockholm som bevis för att det går att göra annorlunda.

Tydligt är dock att oavsett vem som är huvudman så går lejonparten av pengarna till gravsättning och kyrkogårdsskötsel. För Svenska kyrkan är det strax över hälften, 3,7 miljarder, av begravningsavgiften som går till detta. Värt att notera är att över en miljard går till en post som benämns "administration och ledning".

Svenska kyrkans kostnader för begravningsverksamheten 2023*

Kostnad för verksamhet	Belopp mnkr
Verksamhetsgemensamt	485
Administration och ledning	1 082
Gravsättning och kyrkogårdsskötsel	3 704
Krematorium	344
Fastigheter och mark	1 197
Summa kostnader	6 812

*Källa: Svenska kyrkans presstjänst

**Ungefär 40 000 kronor
betalas in i begravningsavgift
per person under ett liv.***

*Källa: Rksdagens utredningstjänst

Begravningskostnader

Det vi hittills har tittat på är sådant som finansieras via begravningsavgiften. Sådant vi medborgare betalat för i förväg, helt enkelt.

Låt oss då titta på vad begravningsavgiften inte får användas till:

- kista
- gravsten
- dödsannons
- transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser
- skötsel av den enskilda gravplatsen
- underhåll av gravsten eller annan fast gravanordning
- religiösa symboler eller ceremonier som till exempel begravningsgudstjänster, klockringning eller ceremoniella bärareborgerlig begravningsofficiant
- bouppteckning.

Alla kostnader för den enskilda begravningen och gravskötseln ska betalas av dödsboet, inte av anhöriga. "Fattigbegravning" är ett föga muntert begrepp som hängt med in i modern tid, och det innebär att om det inte finns några pengar i dödsboet så betalar kommunen begravningen upp till en kostnad av ett halvt prisbasbelopp. År 2024 är det 28 650 kronor. Men begreppet fattigbegravning säger oss något. Att man anses vara fattig om man inte kan betala för sin egen begravning. Och det är inga småsummor vi pratar om.

Begravningsbranschen

För att projektleda begravningar finns i Sverige i dag cirka 830 begravningsbyråer, varav hälften är auktoriserade. Branschen omsätter ungefär tre miljarder kronor varje år. Största aktören är Fonus, samtidigt som vi nu ser ett antal mer gig-liknande, nätbaserade byråer ta sig in i branschen för att pressa priserna. Inte sällan med såväl etiska samt allmänt kvalitetsmässiga frågeställningar kring bland annat hanteringen av stoftet som följd. Det problemet är dock inte fokus för den här rapporten.

Begravningslagen säger att en avliden måste vara gravsatt eller kremerad senast en månad efter dödsfallet. Genomsnittstiden i Sverige är 25 dagar, vilket är avsevärt mycket längre än i exempelvis våra nordiska grannländer. Däremot ska en avliden person kistläggas så snart som möjligt och där ser vi att det skiljer sig åt beroende på vem som ansvarar för begravningen.

Begravningsbranschen själva uppger att en begravning i genomsnitt kostar cirka 32 000 kronor, exklusive gravsten eller inskription i befintlig sten. Jag skulle vilja hävda att det snarare är någon form av miniminivå. Låt oss borra lite i hur kostnadsbilden ser ut.

För enkelhetens skull använder vi oss av en offert från Fonus i en förortskommun i Stockholms län som exempel. Den är framtagen under september månad 2024. Budskapet till begravningsbyrån var "enklast möjliga" och inkluderar inte dödsannons, gravsten, musik, tryckta program eller minnesstund. Slutpris landar ändå på 30 995 kronor och är specificerad enligt följande:

Grundkostnad (projektledning)	9 120 kronor
Kista klassisk	8 995 kronor
Omhändertagande av avliden	2 285 kronor
Ceremonivärd (inte valfritt)	2 855 kronor
Transport till bisättning	4 310 kronor
Medlemsförmån	- 500 kronor

Förmedlade tjänster och produkter:

Aktivering av digital minnessida	795 kronor
Kistdekoration (naturliga germini*)	3 095 kronor

(*En naturskön mindre kistdekoration med vita germini och nejlikor, kombinerad med torkade kvistar och gräs)

För att få ytterligare perspektiv ska vi titta på några övriga (ungefärliga) kostnader som inte var inkluderade i offerten:

Urna, efter kremering	3 000 kronor
Borgerlig begravningsofficiant**	4 000 kronor plus resor
Dödsannons	2 000–4 000 kronor
Tryckta programblad (40 st)	1 700 kronor
Gravsten	20 000 kronor
(Inskription i befintlig sten	10 000 kronor)
Minnesstund	12 000 kronor***
Bouppteckning (om man inte gör den själv)	6 000 kronor

Summa: 50 700 kronor

**I de fall den avlidne inte är medlem i Svenska kyrkan och kommunen inte tillhandahåller kostnadsfri officiant

***Beräknat på ett kuvertpris på 300 kronor och 40 gäster

Det här är inte på något sätt ovanliga kostnader, även om samtliga, förutom urna efter kremation, är tillval och inte obligatoriska. Men om vi återbesöker begreppet fattigbegravning så är det inte en känsla någon vill ha, eller bli anklagad för att ha anordnat för en närstående. Inte heller är det med lätthet man förvägrar någon deras sista önskan om att inte kremeras, på grund av att det saknas pengar till gravsten.

Som tidigare nämndes finns nu ett antal nya aktörer som till största delen är nätbaserade. Det övergripande syftet med dessa (förutom det uppenbara, dvs. vinst) är att "pressa kostnaderna". Det pågår en livlig diskussion om dessa byråers entré på marknaden och jag har trots allt valt att inte gå in närmare på just den diskussionen. Men när jag tittar på prisexempel hos dessa finner jag även där att en "klassisk" begravning ligger strax under 30 000 kronor, och då exklusive det jag ovan benämnde som övriga kostnader.

Hur snabbt ska allt detta betalas då? Vanligast när jag pratar med begravningsbyråer, verkar vara att de har en betalningsperiod på cirka 20 dagar. Inte mycket att vinka på, med andra ord.

Nytt räkneexempel

Om vi då återigen gör ett övergripande enkelt räkneexempel av dessa kostnader. Den totala summan av den basala offerten och vanliga tillkommande kostnader listade ovan är 81 695 kronor. Vi vet att över 80 procent kremeras och att 36 procent gravsätts i en minneslund, det vill säga att ingen gravsten behövs. Så om vi då utgår ifrån 30 995 och sedan halverar tillkommande avgifter så landar vi på en summa som uppgår till 56 345 kronor per avliden. Det avlider cirka 95 000 personer i Sverige varje år. Då blir, enligt det här räkneexemplet, den totala kostnaden för dessa begravningar svindlande 5,3 miljarder kronor.

Sedan minns vi att den totala kostnaden**** för begravningsverksamheten som betalas via begravningsavgiften beräknas till 6,3 miljarder för 2024. Det innebär att de totala kostnaderna för begravningsverksamhet och begravningar i Sverige årligen landar på cirka 11,6 miljarder kronor. Då har vi förstås inte räknat in resurser från övrig verksamhet på Kammarkollegiet, länsstyrelser och andra inblandade aktörer.

****Exklusive Stockholm och Tranås

**Cirka 95 000 personer avlider
i Sverige varje år.**

Begravningsförsäkring

Som enskild kan man teckna en begravningsförsäkring, i tillägg till den begravningsavgift man betalar via deklARATIONEN. En vanlig sådan är Memento, via Sveriges Begravningsbyråers förbund (SBF) och dess auktoriserade medlemmar.

Den beskrivs så här:

- En begravningsförsäkring garanterar att det finns pengar avsatta till hela eller delar av kostnaden vid din begravning. Försäkringen bör även täcka bouppteckning, eventuell gravsten och framtida vård av graven.
- Historiskt sett har de givit högre ränta än placering av pengarna på banken.
- Du kan teckna den i hög ålder.
- Dina pengar är öronmärkta för begravningskostnaderna.
- Försäkringen betalas alltid ut, oberoende av din ålder och andra försäkringar.
- Eventuellt överskott går oavkortat tillbaka till dödsboet.
- De är skattefria vid utbetalning.
- Premien du betalar är fastställd och tidsbestämd.

Rent praktiskt är det egentligen inget annat än ett begravningssparande enligt ett fastställt belopp, beräknat på vad du vill att pengarna ska räcka till när du dör. Syftet är att åtkomsten till pengarna ska vara lätt för närstående, när andra saker i dödsboet som låsta tillgångar i form av fastigheter, bouppteckning och arvstvister kan ställa till det vid betalningen av en begravning. Fun fact i sammanhanget är att om du vänder dig till en auktoriserad begravningsbyrå och har denna begravningsförsäkring så får du 10 procent rabatt!

TILLSYN

Svenska kyrkans församlingar är ansvariga (huvudmän) för begravningsverksamheten i alla kommuner i Sverige förutom Stockholms stad och Tranås kommun. Ansvarigt departement för begravningsfrågor är Socialdepartementet.

Det finns ingen enskild tillsynsmyndighet för samtlig begravningsverksamhet i Sverige. Begravningslagen slår fast följande:

1 § Länsstyrelsen utövar tillsyn över begravningsverksamheten.

Länsstyrelsen har rätt att inspektera en verksamhet och på begäran få de upplysningar samt ta del av de handlingar och annat material som behövs för tillsynen. Lag (2012:133). I juli 2012 trädde en koncentration av länsstyrelsernas arbete med begravningsverksamheten till sju länsstyrelser (Stockholm, Östergötland, Skåne, Västra Götaland, Dalarna, Västernorrland och Norrbotten) i kraft. Detta för att effektivisera resurserna, men också för att öka kompetens och engagemang i begravningsfrågor.

Länsstyrelsernas ansvar innefattar även: Sprida ut aska

Om du vill sprida ut aska på annan plats än en begravningsplats måste du ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen. Det kostar ingenting att ansöka.

Utser begravningsombud

Att vara begravningsombud innebär att man har i uppdrag att säkerställa att de personer som inte tillhör Svenska kyrkan får sina intressen tillgodosedda. Kortfattat innebär detta att ombuden ska se till att begravningsverksamheten sköts på ett korrekt sätt och att de som ansvarar för begravningsverksamheten använder pengarna från begravningsavgiften på rätt sätt, att avgiften går till begravningsverksamheten och inte används till övrig verksamhet inom Svenska kyrkan. I begravningsverksamheten ingår sådana åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av de allmänna begravningsplatserna, det vill säga att

alla människor, oavsett livsåskådning, ska få tillgång till en begravningsplats och en begravningsceremoni efter att personen avlidit. Om du vill bli begravningsombud ska du vara opartisk och får inte ha kopplingar till Svenska kyrkan.

Begravningsombud tillstyrker kostnadsberäkningar från huvudmännen och ska varje år inkomma med en årsberättelse till länsstyrelsen. Länsstyrelsen ansvarar för den utbildning begravningsombud ska delta i för att kunna utföra uppdraget.

Begravningsombud har rätt till skälig ersättning av huvudmannen för sitt arbete och sina kostnader. Ersättningen består av ett årligt grundarvode och ett belopp per sammanträde som de närvarar vid. Sammanträdesarvodet är 450 kronor per sammanträde. Det årliga grundarvodet betalas i förhållande till folkmängden den 1 januari i kommunen som förordnandet gäller i enligt följande:

Folkmängd den 1 januari	Grundarvode, kronor
–24 999	8 500
25 000–74 999	11 500
75 000–	17 000

Begravningsplatser

Trossamfund och stiftelser som vill skapa en enskild begravningsplats söker tillstånd för detta hos länsstyrelsen.

Efterlevande som inte är överens

Om efterlevande inte är överens om kremering eller gravsättning kontakter de den huvudman som ansvarar för begravningsverksamheten. De ska hjälpa till att medla.

Om ni efter medling fortfarande inte kan komma överens överlämnas ärendet till länsstyrelsen. De prövar då vem som ska bestämma om kremering eller gravsättning.

Begravningsbranschen

När det gäller begravningsbyråerna så saknar de helt tillsynsmyndighet. Det krävs ingen speciell utbildning och ingen licens för att få starta och driva en begravningsbyrå. Auktorisationen som finns är skapad av branschen själv, genom organisationen SBF – Sveriges Begravningsbyråers förbund.

Begravning är en sällanköpstjänst och är man som konsument missnöjd kan en allmän anmälan göras till Konsumentverket och/eller till Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) om man vill ha den enskilda tvisten prövad.

DEN ETISKA, MÄNSKLIGA SIDAN AV SAKEN

Det sägs att man är i direktkontakt med en begravningsarrangör en till två gånger i livet. Det är till sin natur en så kallad sällanköpstjänst. Många som har varit där kan nog känna igen sig i att man inte riktigt är sig själv, känslomässigt. Det är inte som att gå in till eventfixaren och beställa dj, goodiebags eller personliga hälsningar vid varje gästs tallrik. Man har heller inte alltid haft tid innan att se över en budget för begravningen, eller ens haft en chans att reflektera över vad en rimlig kostnadsbild är, eller om det finns tillgångar i dödsboet. Kanske vet man inte ens att det är en bra idé att ta reda på det innan samtalet med begravningsbyrån. Allt går så fort.

Den som har mötet med begravningsbyrån måste orka ha det här samtalet om vad mamma vill ha på sig i kistan och vad hon tyckte om för blommor, eller om det finns en vers till en eventuell dödsannons man kanske eller kanske inte har råd att sätta in. Förhoppningsvis kommer frågan från begravningsbyrån om det finns pengar i dödsboet, för annars kan du inte godta en offert förrän kommunen fått anmälan om behov av stöd till "fattigbegravning". Och nog vore det fint med ett programblad att ha som minne, och hur är det nu med datum? Hade mamma en favoritblomma och så kan ni fundera på vilka av de 800 psalmerna som ska sjungas. Vi ska skynda oss och se om vi kommer fram till pastoratet som bara har telefontid en timme om dagen och endast har begravningar på torsdagar och fredagar. Har ni valt något välgörande ändamål man kan skänka minnesgåva till, och det är ju brukligt med handbuketter under defileringen. Vill ni ha det? Matchande kistdekorationen kanske? Ljuslyktan på kistan får ni på köpet. Och kan ni fylla i en kundenkät om bemötandet?

Många val. Mycket känslor. Massor av pengar.

På begravningsbyråernas hemsidor finns spaltmeter att läsa om tips och trender. Hur man gör det där lilla extra för att göra en begravning personlig. En kista med nautiskt tema kanske? Med väderstrecken målade på. Mat, musik, bilder och tal.

Men också om vett och etikett. Alltifrån hur man ska klä sig till vilka som bör bjudas in och vilken sida av lokalen man ska sitta på. Jag hade inte blivit förvånad om det stått att man förväntas gråta i paritet med vilken bänkrad man sitter på. Fulgråt på rad åtta passar sig helt enkelt inte.

Är det rimligt att vi skapat denna hets kring en av livets kanske svåraste stunder. Jo, det finns de som säger att det var en befrielse att kunna ta tag i det praktiska. Men nog finns det väl gränser för vad vi kan kräva av, och sälja på, en sörjande?

Jag talade med en nära vän som är begravningsofficiant och som alltid tar alla sina olika engagemang på största allvar, med den äran. Han vittnade om enorma kvalitetsskillnader i branschen och ibland ett oetiskt beteende hos mindre seriösa begravningsbyråer, men också ett enormt slöseri. Bland annat när det gäller blommor.

”Jag ville få en bättre bild av hur de arbetar på ett krematorium, så jag praoade där under ett par dagar. En sak jag förfärades av var att när kistorna kom tillbaka efter begravningsstunden, ofta med stora, färska blomsterarrangemang för tusentals kronor kvar ovanpå, så strippades kistan raskt och blommorna åkte rakt ner i komposten. Det är ju förfärligt.”

Ska det verkligen behöva kosta så fruktansvärt mycket att dö?

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS

Det är enorma belopp som omgärdar begravningar i Sverige. Över 11 miljarder kronor årligen, genom både begravningsavgift och enskilda, ofta enormt höga, kostnader för dödsbon. Enligt mina beräkningar. Men det saknas en enhetlig tillsyn över begravningsverksamheten som omfattas av avgiften, och det saknas totalt en tillsyn av begravningsbranschen.

Anhöriga ställs ofta inför många tuffa val, i en svår period i livet och ofta utan att ha en fullständig bild av de ekonomiska förutsättningarna.

Efter att ha gått igenom begravnings-Sveriges olika beståndsdelar inställer sig en rad frågeställningar.

- Är det rimligt att det är Svenska kyrkan, ett religiöst samfund, som är huvudman för merparten av begravningsverksamheten i Sverige?
- Används begravningsavgiften på ett effektivt sätt?
- Hur får vi en bra, effektiv, pietetsfull och rimlig begravningsprocess för närstående?
- Hur går vi från fattigbegravning till rättvisa begravningar?

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag därför:

- Tillsätt en utredning av hela begravningsprocessen. Den bör inkludera sådant som begravningsavgift, huvudmannaskap och begravningsbranschen, samt tillsyn därav.

Till utredningen skickar jag med följande förslag:

- Instifta en begravningsmyndighet med ansvar även för begravningsbranschen.
- Lyft bort huvudmannaskapet från Svenska kyrkan.
- Inför en Sverigebegravning. Begravningsverksamheten effektiviseras och avgiften anpassas så att den även omfattar en klassisk begravning, inklusive

sådant som exempelvis officiant, kista, blommor och enkel gravsten. Du ska kunna komma in på en begravningsbyrå och säga ”jag vill ha en Sverigebegravning” och fakturan går direkt till huvudmannen. Sedan ska tillval naturligtvis kunna göras.

Det kostar på att dö i Sverige. I runda slängar 50 000 kronor. Läger vi därtill att vi i genomsnitt betalat in cirka 40 000 kronor i begravningsavgift under vår livstid så hamnar vi på närmare 90 000 kronor. Det mest rimliga och rättvisa är naturligtvis om alla slipper tänka på de kostnaderna, både för närstående och oss själva. Döden är en del av livet. En oundviklig del av den. Och för mig framstår det som om samhället schabblat till det i onödan och sviker oss här.

Tankesmedjan

Tiden vill stimulera progressiv debatt kring de avgörande utmaningar som samhället står inför: klimatomställning, trygghet i förändring och minskad ojämlikhet.

Tankesmedjan Tiden vill visa att det är möjligt att driva progressiv politik i en tid som är både globaliserad och lokal. Vi vill visa att en sådan politik varken behöver vara dogmatisk, låst vid sin historia eller ett resultat av kortsiktiga kampanjstrategier och triangulering.

Vi deltar i den politiska debatten, analyserar samhällsproblem, tar fram rapporter med reformförslag och ordnar seminarier.

Tankesmedjan Tiden ger även ut den socialdemokratiska idétidskriften Tiden.

tankesmedjan
TIDEN